

Українсько-польський кордон: Довідник для журналістів

Київ
2019

Instytut Wolności
Bezpieczna Przyszłość dla Polski

ЄВРОПА
БЕЗ БАР'ЄРІВ

Проект співфінансується Польсько-Американським Фондом Свободи в рамках програми RITA – «Зміни в регіоні», яку реалізує Фонд «Освіта для демократії».

Зміст

Передмова	3	Місія Європейського Союзу з прикордонної допомоги Молдові та Україні (EUBAM)	13
Розділ 1.		Розділ 3.	
Словник термінів	4	Джерела даних та медійні матеріали	14
Кордон	5	Дані	15
Новітні способи контролю	5	Новини та розсилки на сторінці	17
Інституції та системи ЄС	6	Facebook сторінки про українсько-польський кордон	17
Безвіз	6	Медійні матеріали	17
Міграція	6		
Рeadмісія, повернення та видворення	6		
Притулок	7		
Пункти пропуску	7		
Розділ 2.		Розділ 4.	
Інституції, програми та їх контакти	9	Що приховують окремі терміни та цифри	18
1. Інституції України	10	Депортація, видворення чи readмісія	19
Державна прикордонна служба	10	Як відкриті дані ЄС допомогли виявити незаконний експорт деревини з України	19
Державна фіскальна служба	10	Чому онлайн-реєстрація не означає втрату безвізу	19
Державна міграційна служба	10	Як безвіз вплинув на перетин кордону	20
Інші інституції	11	Скільки українців насправді скористалися безвізом	20
2. Польські інституції	11	Чому ніхто не знає, скільки українців виїхало за кордон	20
Міністерство внутрішніх справ та управління Польщі	11		
Воєвода	11		
Прикордонна служба	12		
Митно-податкова служба	12		
Самоврядування гмін, повітів і воєводств	12		
3. Міжнародні організації та програми	12		
Програма транскордонного співробітництва Польща-Білорусь-Україна	12		
Міжнародна організація з міграції	13		
Управління Верховного комісара ООН у справах біженців	13		

Абревіатури

ДПСУ

Державна прикордонна служба України

ДМСУ

Державна міграційна служба України

ДФСУ

Державна фіскальна служба України

МОМ

Міжнародна організація з міграції

Українсько-польський кордон: Довідник для журналістів

Передмова

Ділянка державного кордону України із Польщею є найбільш завантаженою. У 2017 році її перетнули більше 22 мільйонів людей, а це 60 відсотків від усіх перетинів з країнами Євросоюзу.

Питання кордону час від часу висвітлюють журналісти, адже він впливає не тільки на жителів прикордоння, але й на мобільність всіх громадян України, Польщі та інших країн. Зокрема, українське суспільство обговорювало питання безвізового режиму та трудової міграції, автомобілів з європейськими номерами та незаконного експорту лісу-кругляку.

Метою цього довідника є допомогти журналістам розібратися у нюансах термінології. Наприклад, у чому різниця між реадмісією та депортацією або що таке контроль другої лінії. Окрім того, ми зібрали інформацію про ключові українські, польські та міжнародні інституції, які займаються питанням кордону. В довіднику вказані їхні контакти, за якими можна звернутися до відповідних посадовців та експертів за коментарями та інтерв'ю.

Статистика та дані також приховують цікаві історії. Для їх розкриття ми помістили розділ із джерелами даних. А для ілюстрації матеріалів журналісти можуть використати фото та відео відповідних державних органів.

Ціллю останнього розділу є показати важливість правильної інтерпретації статистичних цифр, а також значення відтінків та нюансів близьких між собою термінів.

Цей довідник є дороговказом. В одному місці ви можете відшукати, з ким можна поговорити або де швидко знайти інформацію. Ми сподіваємось, він стане в нагоді журналістам, а також всім, хто досліджує або кому цікава тема кордонів.

Ірина Сушко, координатор проекту „Кордон з людським обличчям”

Автор: **Руслан Мініч**

У співпраці із Якубом Логіновим та Мацеєм Пьотровським

Розділ 1.

Словник термінів

Кордон

Кордон – лінія, яка відділяє територію однієї держави від іншої. Вона проходить по суходолу, воді, в повітрі та надрах.

Делімітація кордонів – це визначення державного кордону на карті без проведення робіт на місцевості.

Демаркація кордонів – проведення лінії державного кордону на місцевості з позначенням його спеціальними прикордонними знаками.

Управління кордонами або прикордонний менеджмент означає сприяння в'їзду законослухняних мандрівників та запобігання незаконному в'їзду іноземців.

Контроль на кордоні (border control) складається з **перевірок на кордоні** (border checks) та **нагляду за кордоном** (border surveillance). Англійський термін "Border control" не варто плутати з українським "Прикордонний контроль".

Охорону державного кордону України здійснює Державна прикордонна служба на суші, морі, річках, озерах та інших водоймах, а також Збройні Сили України у повітряному та підводному просторі.

Прикордонний контроль здійснює ДПСУ. Вона перевіряє наявність документів, які потрібні для перетину, та відсутність заборонених вантажів.

Контроль першої лінії – базова перевірка на кордоні, зокрема паспорту, відсутності заборони на в'їзд, та проставлення відмітки про перетинання у паспорті. Якщо при цьому виникли сумніви, що іноземець має право в'їзду, проводять **контроль другої лінії**. Прикордонники питають про місце відправлення та призначення, мету поїздки та наявність достатньої кількості коштів.

Прикордонна зона – регіони прикордонних держав вздовж спільного кордону. Така зона охоплює територію від 30 до 50 км від кордону.

Мешканці прикордонної зони – люди, які не менше одного року постійно проживають у прикордонній зоні. Відповідно до угоди з Польщею про правила місцевого прикордонного руху, щоб вважатись жителем прикордонної зони, людина має тут проживати не менше трьох років.

Місцевий прикордонний рух – це регулярний перехід кордону мешканцями прикордонної зони. Умови такого переходу часто спрощені, але не дозволяють вихід за межі прикордонної зони й тривалість перебування у іншій державі обмежена в часі.

Пункти тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства (ПТПІ) призначені для тимчасового утримання таких людей, якщо їх затримали для ідентифікації, примусово видворили чи затримали на час розгляду заяви про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту. Не варто плутати з Пунктами тимчасового розміщення біженців (ПТРБ).

Митний контроль – це контроль за дотриманням митних правил під час переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон. Для цього митники, наприклад, проводять огляд товарів, перевірку документів та рахунків, можуть задати запитання.

Новітні способи контролю

Інтегроване управління кордонами – це концепція ЄС із управління кордонами. Вона передбачає співпрацю між усіма органами контролю як однієї країни, так і між суміжними країнами, що пришвидшує перевірки та скорочує час перетину кордону.

Спільний контроль – контроль, який проводять прикордонники та митні служби країн, які межують, у спільному пункті пропуску, щоб скоротити час перетину. Україна має угоду про спільний контроль з Молдовою та Польщею. Вона веде перемовини з Угорщиною, Румунією та Словаччиною та щодо укладення нового такого договору з Польщею.

Механізм "єдиного вікна" дозволяє підприємцям електронно через веб-портал подавати всі документи для митного оформлення товарів та транспортних засобів.

Біометричний контроль – це зняття відбитків пальців у іноземців, які в'їжджають до України із країн категорії ризику, зокрема Росії.

Інституції та системи ЄС

Шенгенська зона включає більшість країн ЄС, окрім Болгарії, Хорватії, Кіпру, Ірландії, Румунії та Великобританії. Болгарія та Румунія в процесі приєднання. Серед держав, що не є членами Євросоюзу, до неї належать Ісландія, Норвегія, Швейцарія та Ліхтенштейн. В межах Шенгенської зони відсутні фізичні кордони. Це дозволяє людям вільно пересуватися між країнами, які до неї належать.

Шенгенська інформаційна система (SIS) – закрита база даних Шенгенської зони. Тут є інформація про людей та предмети у розшуку; небажаних людей; тих, хто зник безвісти; документи, які підробили чи загубили.

Frontex (European Border and Coast Guard Agency) – це Європейське агентство з прикордонної та берегової охорони. Frontex контролює зовнішні кордони Шенгенської зони разом з національними прикордонними службами. Це агентство також відповідає за впровадження інтегрованого управління кордонами на рівні ЄС.

Система Eurodac – автоматизована (IT) система відбитків пальців шукачів притулку та людей, які незаконно в'їхали до ЄС. Вона дозволяє визначити, чи мігрант вже попросив притулку в іншій країні Євросоюзу та чи він прибув до Євросоюзу незаконно.

Дублінський III Регламент – регламент ЄС № 604/2013, що встановлює критерії та механізми визначення держави-члена, яка має розглянути клопотання про міжнародний захист. У результаті, одна людина може шукати притулок лише в одній країні ЄС. Цей регламент замінює Дублінський II Регламент, який раніше замінив Дублінську конвенцію.

Безвіз

Безвіз дозволяє громадянам України із біометричним паспортом в'їжджати до країн Шенгенської зони без віз. Вони можуть перебувати в цих країнах не більше 90 днів протягом будь-якого 180-денного періоду. Безвізовий режим не дає права на роботу чи постійне проживання в ЄС. Безвіз почав працювати 11 червня 2017 року.

Попередня онлайн-реєстрація

у системі ETIAS (Європейській системі інформації про подорожі та авторизації). Від 2021 кожен, хто планує відвідувати Євросоюз за безвізовим режимом, матиме пройти попередню онлайн-реєстрацію у системі ETIAS. Строк дії реєстрації буде 3 роки (незалежно від кількості подорожей), а її вартість – всього 7 євро (для осіб, молодших за 18 років реєстрація буде безкоштовною). Система дозволить здійснювати попередні перевірки мандрівників, що має підвищити безпеку та зменшити черги й затримки на кордоні.

Міграція

Міграція – це переміщення людей. Вона може відбуватись як між країнами, так і всередині однієї держави. Міграція буває сезонною (тимчасовою) та постійною. Виїзд за межі держави називається **еміграцією**, а в'їзд на її територію – **імміграцією**.

Міжнародний мігрант – це особа, яка змінює країну свого звичайного проживання.

Апатрид – людина без громадянства будь-якої країни.

Реадмісія, повернення та видворення

Реадмісія – це прийняття державою назад своїх громадян, іноземців чи апатридів, які виїхали з цієї країни.

Примусове повернення застосовують до іноземців, які порушують законодавство чи іншим чином загрожують громадянам певної держави. Якщо вони не виконали вчасно рішення про примусове повернення до них застосовують **примусове видворення**.

Депортація – насильницьке переселення народів чи національних меншин. Цей термін часто вживають на позначення видворення, хоча в юридичній мові його не використовують у такому значенні.

Добровільне повернення – це повернення людей, які не отримали або більше не мають статусу біженця чи додаткового захисту.

Притулок

Біженець – людина, яка побоюється повернутися до своєї країни, оскільки може стати жертвою переслідувань за ознаками раси, віросповідання, національності, громадянства (підданства), належності до певної соціальної групи або політичних переконань.

Особа, яка потребує додаткового захисту – людина, яка потребує захисту, але не є біженцем. У країні походження їй можуть загрожувати смертна кара, тортури, нелюдське або таке, що принижує гідність, поводження чи покарання або насильство в ситуаціях міжнародного або внутрішнього збройного конфлікту.

Шукач притулку – людина, яка подала заяву на статус біженця та очікує рішення.

Пункт тимчасового розміщення біженців (ПТРБ) – місце тимчасового розміщення біженців або людей, які подали заяву на отримання такого статусу.

Пункти пропуску

У пункті пропуску проводять прикордонний та митний контроль людей, вантажів та транспортних засобів і пропускають їх через кордон.

Класифікація:

- за категоріями
 - міжнародні (через них пропускають громадян будь-яких держав),
 - міждержавні (можуть проходити громадяни держав, які цей пункт пропуску відмежовує),
 - місцеві (пропуск людей, які проживають у прикордонних областях (районах)).
- за видами сполучення – для автомобільного, залізничного, морського, пішохідного, повітряного, поромного і річкового;

- за характером транспортних перевезень

- пасажирські, вантажні, вантажно-пасажирські (можуть встановлюватись обмеження вантажопідйомності транспортних засобів),
- для окремих видів транспортних засобів (військових кораблів, морських та річкових суден),
- для окремих видів операцій (перевалка вантажів, проведення ремонтних робіт).

- за режимом функціонування – постійні, тимчасові.

- за часом роботи – цілодобові та такі, що працюють у визначений час.

Перелік пунктів пропуску є на сайті ДПСУ:
<https://dpsu.gov.ua/ua/Perelik-punktiv-propusku>.

Наприклад, на українсько-польській ділянці діє 14 міжнародних пунктів пропуску. Спільний контроль застосовують на 5-ох: “Устилуг-Зосін”, “Хирів-Кросьценко”, “Смільниця-Кросьценко”, “Грушів-Будомеж”, “Угринів-Долгобичув”.

За ситуацією та розміром черг на пунктах пропуску можна слідкувати у реальному часі на сайті ДПСУ – розділ “Перетин кордону/КПВВ” – [Кордон online](#). Тут також є [інтерактивна мапа](#) із відзначенням їх завантаження. А в підрозділі “КПВВ: помісячний перетин лінії розмежування” – інтерактивна інфографіка щодо щомісячної кількості в’їздів, виїздів та перетинів контрольних пунктів в’їзду-виїзду до тимчасово неконтрольованого Донбасу та окупованого Криму.

Про [час очікування в пунктах](#) пропуску можна дізнатись також на сайті ДФС, в розділі “Діяльність” – “Митне оформлення”.

Польський сервіс www.granica.gov.pl повідомляє про поточний час очікування для перетину кордону. Проте будьте обережні при використанні цього інструменту. Через складну методологію дані про час очікування часто нижчі ніж реальні.

Також є оцінка комфортності перетину деяких пунктів пропуску за такими критеріями як ставлення персоналу, зручність інфраструктури, час очікування та задоволеність людей (станом на липень 2018 року):

Розділ 2.

**Інституції,
програми
та їх контакти**

1. Інституції України

Державна прикордонна служба

<https://dpsu.gov.ua/>

Державна прикордонна служба України (ДПСУ) є правоохоронним органом спеціального призначення. Серед функцій:

- охорона державного кордону України;
- прикордонний контроль і пропуск через кордон людей, транспортних засобів, вантажів, а також виявлення і припинення незаконного їх переміщення;
- участь у боротьбі з організованою злочинністю, тероризмом, протидія незаконній міграції та припиненні діяльності незаконних воєнізованих або збройних формувань.

Контакти для медіа можна знайти на сайті ДПСУ у розділі "Робота зі ЗМІ - Контакти для ЗМІ":

<https://dpsu.gov.ua/ua/kontakty-dlya-zmi/>

Соцмережі: **Facebook:** @DPSUkraine,
Instagram: border_guardians_ua,
Twitter: @DPSU_ua
YouTube: Державна прикордонна служба України

Для отримання довідково-енциклопедичної, науково-технічної, правової, статистичної, соціологічної інформації можна подати електронний запит за цим посиланням: <https://dpsu.gov.ua/ua/info/>. Детальніше на сайті служби в розділі "Публічна інформація".

Державна фіскальна служба

<http://sfs.gov.ua/>

Державна фіскальна служба України (ДФС) реалізує державну політику у сфері податків та митної справи. Зокрема, вона

- контролює переміщення товарів, транспортних засобів, валюти, цінних паперів та банківських металів через митний кордон,
- знімає мито та встановлює квоти, скільки можна ввезти чи вивезти певного товару, слідкує, чи має товар потрібні ліцензії,
- попереджує переміщення контрафактних товарів,

- проводить санітарно-епідеміологічний, ветеринарно-санітарний, фітосанітарний, екологічний контроль товарів на митному кордоні, а також контролює ввезення чи вивезення культурних цінностей.

Контакти прес-служби: тел. 247-8155, 590-2743;

E-mail: press@sfs.gov.ua

Соцмережі: **Facebook:** @SFSofUkraine

Twitter: @SFSofUkraine

YouTube: Державна фіскальна служба України

Державна міграційна служба

<https://dmsu.gov.ua/>

Державна міграційна служба України (ДМС) реалізує державну політику у сферах міграції (імміграції та еміграції). Зокрема, це протидія нелегальній (незаконній) міграції, прийняття клопотань для набуття громадянства України, оформлення посвідок на тимчасове та постійне проживання, реєстрація мігрантів та біженців.

Контакти для медіа

Управління комунікацій та електронних сервісів

Тел.: +38 (044) 279-62-52, **E-mail:** zmi@dmsu.gov.ua

Запити на доступ до публічної інформації (для отримання відповідей на запитання письмово або електронною поштою):

Поштою: 01001, м. Київ, вул. Володимирська, 9,

Факсом: (044) 226-23-39,

E-mail: hotline@dmsu.gov.ua

Звернення про надання коментарів (інтерв'ю) або участь експертів ДМС України у теле- та радіопрограмах, адресовані Голові Державної міграційної служби України:

Поштою: вул. Володимирська, 9, м. Київ, 01001,

Факсом: (044) 226-23-39

Звернення про включення електронних адрес журналістів до списку розсилки інформаційних повідомлень Прес-служби (акредитація):

E-mail: zmi@dmsu.gov.ua

Соцмережі: **Facebook:** @dmsu.gov.ua

Інші інституції

Із кордоном пов'язана діяльність й інших державних органів. Наприклад, **Міністерство закордонних справ** веде перемовини та укладає договори з іноземними державами.

Міністерство внутрішніх справ формує державну політику у сферах захисту кордону та міграцій.

Служба безпеки України приймає рішення про заборону в'їзду в Україну, примусове повернення чи скорочення строку тимчасового перебування іноземця та особи без громадянства.

Збройні Сили України можуть застосовувати зброю та бойову техніку у разі повітряного та підводного нападу або порушення повітряного простору літаками інших держав.

Національна гвардія допомагає у припиненні збройних конфліктів та провокацій на державному кордоні, а також слідкує, щоб не допустити масового переходу кордону з суміжних держав.

Поліцейських залучають для впорядкування черг на кордоні. Вони мають видавати контрольні талони.

Міністерство інфраструктури здійснює обладнання, утримання і ремонт приміщень для контролю та службових приміщень на всіх пунктах пропуску, крім автомобільних. За останні відповідає ДФС.

Міністерство соціальної політики України (Мінсоцполітики) затверджує перелік спеціальностей, потреба в яких може бути задоволена за рахунок імміграції.

Міністерство охорони здоров'я затверджує перелік інфекційних хвороб, з якими іноземців можуть не впустити в Україну.

Органи місцевого самоврядування допомагають ДПСУ у житлових питаннях, забезпеченні транспортними засобами і зв'язком. Вони мають надавати ДПСУ, ДМСУ та ДФСУ потрібну їм інформацію, наприклад про платників податків для ДФС.

У кінці січня 2019 року уряд створив **Міжвідомчу робочу групу з питань координації інтегрованого управління кордонами** за участі експертів міжнародного проекту TWINNING, Консультативної місії Європей-

ського Союзу з реформування сектору цивільної безпеки України (EUAM) і ГО "Європа без бар'єрів". Працівники групи візьмуть участь у розробці стратегії інтегрованого управління кордонами та аналізувати-муть проблеми його впровадження. Це один із кроків виконання Угоди про асоціацію з ЄС.

2. Польські інституції

Міністерство внутрішніх справ та управління Польщі

<https://www.gov.pl/web/mswia>

Міністерство внутрішніх справ та управління контролює всі питання, пов'язані з державним кордоном. Питання, що стосуються загальної державної політики щодо кордону, нових інвестицій, бюджетних коштів та їх розподілу варто направляти до речника цього міністерства. Воєводи, які підпорядковуються міністру внутрішніх справ і адміністрації, відповідають за окремі ділянки кордону.

Контакти для медіа:

Відділ преси

Телефони: +48 22 601 44 27, +48 22 601 52 90, +48 22 601 44 43, +48 22 601 53 75, +48 22 601 44 18, +48 22 601 43 03

E-mail: rzecznik@mswia.gov.pl

У листі слід вказати ім'я та прізвище журналіста, редактора та телефонний номер.

Воєвода

Воєвода відповідає за пункти пропуску через кордон, що знаходяться в його регіоні. Він реалізує інвестиції, пов'язані з будівництвом нових пунктів перетину кордону та розширенням, модернізацією, ремонтом діючих. Воєвода також подає заяви до Міністерства внутрішніх справ та управління для виділення бюджетних коштів на інвестиції в пункти перетину кордону. Він несе відповідальність за видачу дозволів на проживання та роботу в Польщі для іноземців — тому у речника воєводи можна дізнатися, наприклад, про кількість громадян України, котрі проживають/працюють в даному воєводстві.

Контакти:**Відділення Підкарпатського воєводства:**E-mail: rzecznik@rzeszow.uw.gov.pl**Люблінського воєводства:**E-mail: rzecznik@lublin.uw.gov.pl**Прикордонна служба**<https://www.strazgraniczna.pl/>

Прикордонна служба здійснює прикордонний (паспортний) контроль, але не керує пунктами пропуску (це компетенція воєводи). До прикордонників можна звернутися щодо статистики прикордонного руху (наприклад, кількість транспортних засобів, пішоходів, велосипедистів, автобусів, що перетнули кордон), нелегальних перетинів кордону, черг. Однак питання, пов'язане з ввезенням товарів, уже є компетенцією митної служби (Slużba Celno-Skarbowa).

Загальні питання ми направляємо до прес-секретаря головного штабу прикордонної служби. Якщо нас цікавлять питання, пов'язані з конкретним переходом або ділянкою кордону, слід звернутися до речників окремих відділень (наприклад, Карпатського, Надбужанського, Підляського). Список відділень можна знайти за адресою: <https://www.strazgraniczna.pl/pl/straz-graniczna/struktura-sg/oddzialy-sg>

Прикордонна служба підпорядковується Міністерству внутрішніх справ та управління. Вона може працювати не лише на кордоні, але й проводити перевірки всередині країни. Прикордонна служба також співпрацює з митною службою.

Контакти:**Головний штаб прикордонної служби**Веб-сторінка: www.strazgraniczna.plE-mail прес-служби: rzecznik.kg@strazgraniczna.pl**Надбужанський Відділ прикордонної служби:**Веб-сторінка: www.nadbuzanski.strazgraniczna.plE-mail прес-служби: rzecznik.nosg@strazgraniczna.pl**Бещадський Відділ прикордонної служби:**Веб-сторінка: www.bieszczadzki.strazgraniczna.pl

Email прес-служби:

rzecznik.bieszczadzki@strazgraniczna.pl**Митно-податкова служба**

Митно-податкова служба є частиною Державної податкової адміністрації, яка підпорядковується Міністру фінансів. Вона займається контролем товарів та вантажів, що перевозяться через кордон. Працівники митної служби також відповідають за протидію контрабанді. Від цього залежить швидкість перетинів або можливі черги та інші небажані інциденти на кордоні.

Інформацію про податки, акцизи та митні правила можна знайти за цим посиланням: <https://www.gov.pl/web/kas/pobor-podatkow-i-cla>

Контакти прес-служби Державної податкової адміністрації:E-mail: komunikacja.KAS@mf.gov.pl**Самоврядування гмін, повітів і воєводств**

Органи місцевого самоврядування можуть фінансувати будівництво пунктів перетину кордону. Однак поки що місцеві органи влади не використовують цю можливість через такі причини:

- вони не знають про неї,
- вони вважають, що фінансування прикордонної інфраструктури зі скромних місцевих бюджетів є невиправданим, а завдання уряду не варто переносити на небагате місцеве самоврядування.

3. Міжнародні організації та програми

Програма транскордонного співробітництва Польща-Білорусь-Українаwww.pbu2020.eu

Програма транскордонного співробітництва (ТКС) Польща-Білорусь-Україна у 2014-2020 рр. діє у рамках Європейського інструменту сусідства (ЄІС). За розміром бюджету вона є найбільшою програмою

ЄІС ТКС на кордонах ЄС - 165 млн. євро буде виділено на проекти захисту та промоції культурної та природної спадщини прикордонних територій, транспортної інфраструктури регіонів, вдосконалення інфраструктури та роботи пунктів перетину кордону, а також розвиток служб охорони здоров'я та громадської безпеки.

Контакти можна знайти на сайті у відповідному розділі: <https://www.pbu2020.eu/ua/pages/270>

Соцмережі: Facebook: @PBU2020,
YouTube: CBC Programme Poland-Belarus-Ukraine 2014-2020

Підписатись на розсилку інформаційного бюлетеню можна за цим посиланням: <https://www.pbu2020.eu/ua/newsletter>

Міжнародна організація з міграції

<http://iom.org.ua>

Заснована в 1951 році, Міжнародна організація з міграції (МОМ) сприяє гуманній та впорядкованій міграції для загального блага, надаючи послуги, підтримку та рекомендації урядам та мігрантам. Наразі до її складу входить 155 країн та 11 країн мають статус спостерігачів, вона також має представництва у понад 100 країнах світу.

Контакти

Представництво МОМ в Україні:

вул. Михайлівська, 8, Київ, Україна, 01001
тел: (044) 568-50-15 факс: (044) 568-50-16
E-mail: iomkievcomm@iom.int

Медіа запит можна подати за цим посиланням: <http://iom.org.ua/ua/forma-media-zapitu>

Соцмережі: Facebook: @IOMUkraine,
Instagram: [iomukraine](https://www.instagram.com/iomukraine/),
YouTube: [IOMmissionUkraine](https://www.youtube.com/channel/UCMmissionUkraine)

Управління Верховного комісара ООН у справах біженців

<https://www.unhcr.org/ua/>

Управління Верховного комісара ООН у справах біженців - це глобальна організація, яка присвячує свою діяльність порятунку життів, захисту прав та

побудові кращого майбутнього для біженців, вимушено переміщених громад та осіб без громадянства. Представником Управління в Україні є Пабло Матеу.

Контакти:

Пабло Матеу

Представник Управління Верховного комісара ООН у справах біженців (УВКБ ООН) в Україні

ул. Лаврська, 16, м. Київ 01015, Україна
Тел.: +38(044) 288 9710, Факс: +38(044) 288 9850,
E-mail: ukrki@unhcr.org, Twitter: @MateuPablo

Соцмережі: Facebook: @UNHCRKyiv,
Twitter: @UNHCRUkraine,
YouTube: [UNHCRUkraine](https://www.youtube.com/channel/UCUNHCRUkraine)

Місія Європейського Союзу з прикордонної допомоги Молдові та Україні (EUBAM)

<http://eubam.org>

Місія Європейського Союзу з прикордонної допомоги Молдові та Україні (EUBAM) почала свою роботу у 2005 році. Вона співпрацює з Молдовою та Україною над приведенням стандартів і процедур охорони кордону, митної справи і торгівлі у відповідність до тих, які діють у країнах-членах ЄС.

Зокрема, EUBAM надає технічні рекомендації щодо концепції інтегрованого управління кордонами, практичної роботи спільних пунктів пропуску та допомагає у отриманні міжнародного фінансування. Місія сприяла започаткуванню роботи спільно керованого пункту пропуску "Росошани-Брічень". Громадяни та товари зупиняються тепер тільки в одному місці.

Поточний мандат діє до 2020 року.

Контакти для медіа

Тел.: +38048 236 52 74,
E-mail: press@eubam.org

Соцмережі: Facebook
Twitter: @EUBAM_MD_UA

Розділ 3.

Джерела даних та медійні матеріали

Дані

Державна прикордонна служба та Державна міграційна служба мають розділи **відкритих даних**. У таких базах даних можна знайти інформацію про структуру та контакти, звіти ДПСУ щодо задоволення запитів на інформацію, використання бюджетних коштів та річні плани закупівель. Окрім того, на сайті ДМСУ є її фінансові звіти.

Статистичні дані щодо громадянства, імміграції, протидії нелегальній міграції, реадмісії та роботі з біженцями є на [сайті ДМСУ](#) у розділі “Діяльність”. **Укрстат** спостерігає за міграційним рухом населення. ДПСУ публікує статистику в новинах. Її можна знайти на сайті у пошуковик, ввівши слово “статистика”. А статистичні бюлетені польської прикордонної служби можна знайти тут: <https://bit.ly/2TOS7IT>.

Статистична служба Євросоюзу Eurostat є зручним онлайн-інструментом для пошуку інформації щодо руху населення між країнами ЄС та Україною. Наприклад, якщо вибрати у розділі “Дані” (data) базу даних (database), можна знайти статистику щодо населення та соціальних умов (population and social conditions). Серед іншого тут є дані про

- імміграцію,
- отримання громадянства країн ЄС,
- запити на отримання статусу біженця,
- отримання українцями дозволів на проживання,
- громадян, яким відмовили у в'їзді,
- громадян, яким наказали покинути ЄС тощо.

The screenshot shows the Eurostat website interface. At the top, there's a navigation bar with 'Sign In | Register' and a language dropdown set to 'English'. Below this is the 'eurostat' logo and the tagline 'Your key to European statistics'. A main navigation bar contains 'News', 'Data', 'Publications', 'About Eurostat', and 'Help'. The 'Data' section is selected, leading to a 'Database' page. On the left, there's a sidebar with links like 'Information', 'Browse statistics by theme', 'Statistics A - Z', 'Population Census 2011', 'Experimental statistics', 'Bulk download', 'Web Services', 'Access to microdata', 'GISCO: Geographical Information and maps', and 'Metadata'. The main content area features an 'IMPORTANT MESSAGE' banner about a new aggregate for the European Union without the UK. Below this is a 'DATABASE' section with a 'Data navigation tree' showing various categories like 'General and regional statistics', 'Economy and finance', 'Population and social conditions', 'Demography and migration (demo)', 'Asylum and managed migration (migr)', 'Asylum and Dublin statistics (migr_asy)', and 'Enforcement of Immigration Legislation (migr_eil)'. Under 'migr_eil', two specific databases are listed: 'Third country nationals refused entry at the external borders - annual data (rounded) (migr_eirfs)' and 'Third country nationals found to be illegally present - annual data (rounded)', both marked as 'Updated'.

Дані можна аналізувати в онлайн режимі (data explorer) або завантажити zip архів з файлами у форматі tsv. При вивченні онлайн слід додати до бази даних Україну, натиснувши на знак плюс поряд з показниками країни громадянства (country of citizenship) чи народження (country of birth) та вибравши зі списку Україну (Ukraine).

Third country nationals refused entry at the external borders - annual data (rounded)
Last update: 10-04-2019
Table Customization [show](#)

TIME + GEO +
Country of citizenship + Indicator on migration
Total Persons refused entry

Change selection (current selection: 1/179)

GEO	2009	2010	2013	2014	2015
European Union - 28 countries	499,640	394,800	344,440	317,170	326,320
Belgium	2,055	1,855	2,730	2,390	1,535
Bulgaria	3,030	3,070	2,810	3,070	2,550
Czechia	380	330	360	190	310
Denmark	60	80	115	95	140
Germany (until 1990 former t	2,980	3,550	3,365	3,820	3,845

Third country nationals refused entry at the external borders - annual data (rounded)
Last update: 10-04-2019
Interactive extraction size limit: 750000
Current extraction size: 13200
Dimension selection: 2/179
Update

CITIZEN | GEO | INDIC_MG | REASON | TIME | UNIT

View ?
Sorting ☐ Sort Ascending ☐ Sort Descending ☒ Sort Protocol Order
Show ☐ Codes ☒ Labels ☐ Both

Filtering
Filtering type: ☒ Text ☐ Code range ☐ Pattern
Search in: ☐ Codes ☐ Labels ☒ Both
Search Show all

Select all	Code	Label
☐	SM	San Marino
☒	UA	Ukraine
☐	VA	Vatican City State
☐	EUR_OTH	Other european countries (aggregate changing according to the context)

Дані та їх аналіз є також у **звітах** державних органів та міжнародних організаціях. ДМСУ щомісяця публікує **звіт з моніторингу міграційних процесів та міграційні профілі**. А Міжнародна організація з міграції - **огляд оновлень у міграційному законодавстві**. Європейське агентство з прикордонної та берегової охорони Frontex публікує щорічні звіти аналізу ризиків - **Risk Analysis**, - де є дані щодо незаконного перетину кордону та підробку документів.

Інформаційні довідки, онлайн-мапи та інфографіки щодо внутрішньо переміщених осіб можна знайти на сайті Управління Верховного комісара ООН у справах біженців у розділі **"Ресурси"**.

ГО "Європа без бар'єрів" також публікує аналіз статистичних даних на сайті в розділі **"Аналітика"**.

Новини та розсилки

За новинами ДПСУ, ДМСУ, ДФСУ можна слідкувати у відповідних розділах на їхніх веб-сайтах. Також тут є можливість підписатися на RSS-канали для отримання новин відразу при їх появі.

На сайті ДПСУ внизу сторінки можна підписатись на розсилки. Для отримання розсилки ДМСУ слід відправити звернення на email: zmi@dmsu.gov.ua.

Facebook сторінки про українсько-польський кордон

Пішохідні переходи (польською):

www.facebook.com/TurystycznaGranica/

Україна на великопеді (польською):

www.facebook.com/rowerowaukraina/

Поїзд в Україну (польською):

www.facebook.com/pociagdoukrainy/

Linia 102.pl (польською):

www.facebook.com/linia102pl/

Linia 102.ua (українською):

<https://www.facebook.com/linia102.ua/>

Медійні матеріали

Медійні матеріали ДПСУ можна знайти на сайті служби в розділі “Робота зі ЗМІ”. Тут є такі підрозділи:

- “ЗМІ про нас” зі списком матеріалів про ДПСУ у національних та регіональних медіа, зокрема й телеканалах;

- “Інтерв'ю”: тут опубліковані розмови із працівниками служби;
- “Заходи за участю керівництва”, де повідомляють про результати таких заходів;
- “Online трансляції”, де їх можна дивитись в реальному часі та в записі;
- “Телепрограми” та “Відомчі видання” із записами телепрограм “Кордон держави” та “КордонUA”, тут також є газета “Прикордонник України” та журнал “Кордон”. Наприклад, у журналі “Кордон” №5 (2018) детально розповідають про результати проекту технічної допомоги ЄС **Twinning**, який допомагав ДПСУ у запровадженні інтегрованого управління кордонами.

Фото, відео та інфографіку ДПСУ розміщує також в соцмережах: Facebook (DPSUkraine), Instagram ([border_guards_ua](#)), Twitter (DPSU_ua) та YouTube ([Державна прикордонна служба України](#)).

На сайті ДФСУ є розділ “Медіа-центр” із презентаційними матеріалами, фотогалереєю та відеогалереєю. У фотогалереї є фото із прес-конференцій та брифінгів; засідань, колегій та нарад; міжнародних зустрічей; робочих поїздок та інших заходів. Відеогалерея містить відео інтерв'ю та публічних заяв; офіційних заходів; телесюжетів; інструкцій з законодавства; презентації та матеріали щодо боротьби з податковими та митними правопорушеннями.

Весь контент на сайтах ДПСУ, ДФСУ та ДМСУ доступний за ліцензією Creative Commons Attribution 4.0 International license, якщо не зазначено інше. Це означає, що ви можете

- поділитись ним - копіювати та поширювати через будь-який канал та у будь-якому форматі;
- адаптувати його - поєднувати з іншими матеріалами, змінювати та створювати продукт для будь-якої цілі.

При цьому **обов'язково слід вказати назву джерела та/або ім'я автора матеріалу, гіперпосилання на джерело та інформацію про внесені зміни.**

Розділ 4.

**Що приховують
окремі терміни
та цифри**

Депортація, видворення чи реадмісія

У лютому 2018 року багато українських медіа говорили про “депортацію” або “видворення” лідера Руху нових сил та экс-президента Грузії Міхеїла Саакашвілі з України до Польщі. Проте насправді політика передали в рамках процедури реадмісії.

У липні 2018 року президент України позбавив Саакашвілі українського громадянства, а у вересні, пропавши кордон правоохоронців, натовп прихильників “заніс” його на територію України. Незаконний перетин кордону і є основою для реадмісії. Оскільки Саакашвілі в’їхав з території Польщі, то його передали Польщі.

Примусове видворення, натомість, застосовують, коли людина не виконала рішення про примусове повернення. А примусове повернення - якщо людина без українського громадянства порушила закони або її перебування якимось іншим чином загрожує українцям.

Поняття “депортація” в українському законодавстві означає тільки примусове переселення народів чи національних меншин. Проте його часто вживають у значенні примусового видворення.

Як відкриті дані ЄС допомогли виявити незаконний експорт деревини з України

У 2015 році Україна заборонила експорт лісу-кругляку. Проте за даними Eurostat (їх може знайти кожен на сайті Eurostat) до грудня 2017 року країни ЄС придбали в Україні 1 млн. куб. м забороненої деревини (HS4403 за міжнародним митним кодексом). Це виявили дослідники EarthSight у матеріалі 2018 року “Причетні до корупції”.

На українському боці кордону цю деревину класифікують кодом паливної деревини (HS440110), яку можна експортувати. Після перетину українського боку кордону вона перетворюється на технічну та ділову деревину, заборонену для експорту.

Водночас у 2017 році Україна вирубала 12,4 млрд. куб. м деревини із “санітарних” причин, що було значно більше показників планової заготовки - 9,4 млрд. куб. м, зазначають у EarthSight. Можна припустити, що здоровий ліс вирубували під приводом “санітарної” рубки. Останню проводять, якщо дерева заражені шкідниками, пошкоджені вітром чи пожежею або гинуть через екологічну ситуацію.

Чому онлайн-реєстрація не означає втрату безвізу

На початку 2019 року українські сайти із сумнівною репутацією просували фейк про те, що Україна втратила безвіз. Про це пише видання “Європейська правда” у статті “Фейк про «скасований» безвіз”.

Мова йде про зміну правил в’їзду до ЄС. Від 2021 року українці матимуть попередньо реєструватись у системі ETIAS (Європейській системі інформації про подорожі та авторизації). Строк дії реєстрації складатиме 3 роки, а вартість - 7 євро.

Проте це не рівнозначно отриманню візи. Адже не потрібно доводити мету поїздки, надавати квитки чи документи про доходи.

Ці зміни не означають, що у ЄС вважають українців небезпечними. Адже правила стосуються й інших країн, зокрема США та Канади. Й процедура реєстрації не буде складною.

Водночас, система дозволить здійснювати попередні перевірки мандрівників, що має зменшити черги й затримки на кордоні.

Як безвіз вплинув на перетин кордону

39% мандрівників, яких опитала ГО “Європа без бар’єрів”, помітили зміни у перетині кордону після запровадження безвізового режиму. Проте чи є цей вплив позитивним, думки розділилися.

Частина людей відзначила полегшення і пришвидшення процедури перетину кордону, свободу використання біометричного паспорту без візи для короткострокових поїздок, більшу повагу та лояльність до українців і навіть здешевлення і пришвидшення оформлення віз.

Інша частина мандрівників вважали, що через безвізовий режим з Євросоюзом збільшились потоки подорожуючих і затори на пропускних пунктах, адже кількість працівників прикордонних та митних служб не зросла. Більше - у дослідженні [“Анатомія українського кордону: незалежний моніторинговий звіт 2018 року”](#).

Скільки українців насправді скористалися безвізом

Від початку дії безвізу у червні 2017 року ним скористалося близько 2 мільйонів українців. Про це 1 березня 2019 року повідомила ДПСУ. Проте ця статистика не враховує людей, які в’їжджають до ЄС через країни з-поза меж Євросоюзу, як-от: Білорусь, Росія, Молдова, Туреччина, балканські країни.

Також якщо мандрівник у біометричному паспорті має візу, навіть прострочену, прикордонних не рахує його як користувача безвізу.

Саме тому, кількість українців, які скористалися безвізом може бути більшою за 2 млн.

Чому ніхто не знає, скільки українців виїхало за кордон

Дані ООН кажуть: кількість українців, які покинули Україну, більша за кількість іноземців, що прибули. Державна служба статистики України, натомість, показує протилежну тенденцію. Про це пише керівник Індексу моніторингу реформ iMoRe Тетяна Тищук у аналізі для VoxUkraine [“Велика міграція: чому ніхто в Україні не знає, скільки наших громадян виїхало за кордон”](#).

Одна із причин такої різниці - методологія. Держстат рахує на базі талонів зняття з реєстрації. А зняття з реєстрації оформлює невелика частина емігрантів - здебільшого ті, хто отримує громадянство іншої країни, пише Тищук.

ООН натомість застосовує дзеркальну статистику, тобто як дані України, так і країн, де живуть українські емігранти.

Для оцінки міграції можна використовувати також “великі дані” мобільних операторів та соцмереж. Наприклад, компанія Selectivv за допомогою смартфонів визначила, що у січні 2019 року в Польщі перебувало 1,27 мільйона українців. Проте цей метод не враховує людей, у яких немає смартфонів.